

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-08-15

Vår referens

Pär Svensson

Sektionschef

par.svensson@malmo.se

Remiss Klimat- och näringslivsdepartementet - Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51) TN-2025-1299

Sammanfattning

Malmö stad har under flera år bedrivit ett påverkansarbete på nationell nivå och har uppmanat regeringen att tillsätta en statlig utredning för förbättrad lagstiftning och tydlighet när det gäller ansvar, finansiering och ägande av klimatanpassningsåtgärder. 2024 tillsattes den statliga utredningen Ett samhälle anpassat till klimatförändringarna (Dir.2024:31) vilket lett fram till betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning som nu är på remiss. Kommunstyrelsen har för yttrande översänt remissen till tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljönämnden och servicenämnden.

I betänkandet lämnas elva förslag till förändringar i befintlig lagstiftning. Vidare föreslås flera olika uppdrag, med syfte att skapa bättre förutsättningar för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder. Tekniska nämnden välkomnar betänkandet och lämnar en rad synpunkter, för att lagförslagen ska bli än mer relevanta så att Sveriges klimatanpassning kan realiseras.

Förslag till beslut

Tekniska nämnden föreslås besluta

att godkänna förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)
- Förslag till yttrande TN 250826 - Remiss Klimat- och näringslivsdepartementet - Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51) (TN-2025-1299)
- G-Tjänsteskrivelse TN 250826 - Remiss Klimat och näringslivsdepartementet - Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)

Beslutsplanering

Tekniska nämnden 2025-08-26

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

I arbetet med den nationella klimatanpassningsstrategin som riksdagen antog under år 2024 kunde regeringen konstatera att det behövs förändrad lagstiftning för att effektivisera den lokala klimatanpassningen och tydliggöra både ansvarsfördelning och finansieringsmodell. Klimatanpassningsutredningen tillsattes därför och i maj överlämnas betänkandet till regeringen. Malmö stad har under flera års tid bedrivit ett aktivt nationellt påverkansarbete i syfte att åstadkomma en förbättrad lagstiftning samt ökad tydlighet kring finansiering, ansvarsfördelning och ägandefrågor kopplade till klimatanpassningsåtgärder. Staden har även uppmanat regeringen att tillsätta en utredning i frågan. Remissvaren över betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning ska ha inkommit till Klimat- och näringslivsdepartementet senast 17 oktober 2025.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras.

Utredningen har även haft i uppdrag att identifiera möjliga finansieringsmodeller för att långsiktigt fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd.

- **Gjorda avgränsningar**

Nationella riktlinjer

Betänkandet bedömer att fastställande av nationella riktlinjer för val av klimatscenarioer och riskbedömning skulle undanröja eller minska flera hinder för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder. Trots detta har frågan inte ingått i utredningens uppdrag, eftersom regeringen i sin nationella handlingsplan för klimatanpassning aviserat att den själv ska analysera behovet.

- **Betänkandets förslag som klimatanpassar dagens lagstiftning**

Klimatanpassningsåtgärder som särskilt skäl för dispens från strandskyddet - Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Betänkandet föreslår att som särskilt skäl vid prövningen av en fråga om upphävande eller dispens från strandskyddet ska få beaktas om ett område behövs för en anläggning, anordning eller åtgärd som ska förebygga eller minska en risk för en skada på miljön, människors liv eller hälsa eller egendom till följd av effekterna av ett förändrat klimat (klimatanpassningsåtgärd), och behovet inte kan tillgodoses utanför området.

Tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg och järnväg

Betänkandets förslag är att Länsstyrelsen ska få besluta att nyttjanderätt till mark eller annat utrymme ska upplåtas för tillfälliga arbeten som behövs för att förebygga eller minska en betydande risk för skada till följd av ras, skred, översvämning eller av annan liknande orsak eller för att återställa väg eller järnväg som skadats av sådana händelser eller av annan liknande händelse. Upplåtelsen ska avse den tid som behövs för arbetena. Ersättning för skada ska utgå till fastighetsägare och andra rättighetshavare.

Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen

Betänkandets förslag är att Ledningsrätt ska kunna upplåtas även för diken och andra avloppsanordningar (öppna avloppsanordningar) för bortledande av dagvatten som ingår i en allmän VA-anläggning.

Dagvattensystemets kapacitet ska regleras i lag

Betänkandets förslag är att det ska framgå av vattentjänstlagen att en allmän VA-anläggning ska anses tillgodose skäliga anspråk på säkerhet om den kan leda bort dagvattenflöden motsvarande minst ett tioårsregn.

Va-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattensystemets kapacitet

Betänkandets föreslår att på begäran av en fastighetsägare inom ett verksamhetsområde som avser att vidta en åtgärd för att förebygga eller minska risken för skada på sin fastighet till följd av översvämningar ska VA-huvudmannen lämna uppgifter om vilken mängd dagvatten den allmänna VA-anläggningen kan bortleda från fastigheten.

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser att initiera

Betänkandet föreslår genom lagändringsförslaget i PBL 3 kap. 5§ 4 pkt att det av översiktsplanen ska framgå inom vilka områden kommunen avser att ta initiativ till fysiska åtgärder för att skydda mot risken för skador på den byggda miljön som kan följa av klimatrelaterade översvämningar, ras, skred och erosion. Redovisningen ska ta skälig hänsyn till de bedömningar om klimatrelaterade risker som kommunen ska göra i planer och program enligt annan författning.

Markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i en detaljplan

Betänkandets föreslår att kommunen i en detaljplan ska kunna bestämma markreservat för en klimatanpassningsanläggning som behövs för allmänna ändamål.

Huvudmannen för anläggningen ska vara skyldig att på fastighetsägarens begäran förvärva nyttjanderätt eller annan särskild rätt i den omfattning som behövs för ändamålet.

Möjlighet att villkora bygglov med en anläggning för klimatanpassning utökas

Betänkandets föreslår möjligheten att i en detaljplan villkora att lov eller startbesked endast får ges efter att en viss anläggning har kommit till stånd utökas på så sätt att villkor även kan avse en anläggning för skydd eller säkerhet.

Kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker

Betänkandet föreslår att om det i en detaljplan vars genomförandetid gått ut finns kvartersmark som inte har bebyggts på ett sätt som i huvudsak följer av planen, och det finns en betydande risk för skador om marken bebyggs enligt planen och risken är en följd av klimatrelaterade översvämningar, ras, skred eller erosion, ska en kommun ändra eller upphäva detaljplanen i den delen. Kravet på att ändra eller upphäva en detaljplan ska tillämpas efter en övergångstid.

Kommunen ska tillhandahålla underlag när en fastighetsägare vill vidta åtgärder

Betänkandet föreslår att Byggnadsnämnden ska, på begäran av den som avser att vidta en åtgärd för att förebygga eller minska risken för skada som kan följa av översvämning, ras, skred eller erosion, tillhandahålla ett skriftligt underlag om en sådan risk.

Föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper

Betänkandet föreslår att Folkhälsomyndigheten ska få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om högsta temperatur inomhus i sådana boenden med särskilt stöd och särskild service enligt socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade som kommunen är skyldig att inrätta för känsliga grupper.

- **Betänkandets uppdrag att utreda behovet av ett kommunalt samordningsansvar**

Betänkandes bedömning är att det saknas motiv för att införa ett kommunalt samordningsansvar för klimatanpassningsåtgärder som berör den byggda miljön. Kommunerna samverkar i dag på många olika sätt och lagstiftningen ändrades för inte så länge sedan för att vidga möjligheterna ytterligare. Med hänsyn till att kommunerna kan verka som samordnare om så önskas och att kommunerna i dag inte har någon skyldighet att genomföra klimatanpassningsåtgärder anser betänkandet att det finns

möjligheter att skapa fungerande samverkansformer för gemensamt agerande i tillräcklig grad.

- **Betänkandets uppdrag att vid behov lämna förslag för att fastighetsägare ska kunna genomföra och samarbeta om klimatanpassningsåtgärder med eller utan stöd från kommunen**

Den tidigare Klimatanpassningsutredningen ifrågasatte i sitt betänkande år 2017 om möjligheterna att tillämpa anläggningslagen (1973:1149) är tillräckligt omfattande för att fastighetsägare ska kunna hantera gemensamma klimatanpassningsåtgärder.

Betänkandets bedömning är att de möjligheter som finns är stora. Betänkandet gör bedömningen att möjligheterna skulle kunna utvecklas ytterligare men lämnar inget förslag i detta avseende.

- **Betänkandets förslag till lag om medfinansiering av kommunala klimatanpassningsåtgärder**

Betänkandet ger förslag på ny författning som innehåller bestämmelser om när en kommun får besluta om medfinansiering från ägare till fastigheter (gäller även tomträtt) som får nytta av en klimatanpassningsåtgärd, en varaktig fysisk förändring, som kommunen vidtar för att skydda en angelägenhet av allmänt intresse.

- **Betänkandet föreslår att en parlamentarisk kommitté får i uppdrag att lämna förslag på villkor för statliga bidrag till kustskydd som anläggs längs andra kuststräckor än de som staten bör ta ansvar för.**

Betänkandet föreslår att en parlamentarisk kommitté ska lämna förslag på vilka platser eller längs vilka kuststräckor som staten ska ansvara för att anlägga skydd mot översvämningar från havet, ansvarsfördelning för att sådana skydd ska komma tillstånd och därutöver föreslå var statliga bidrag till av kommunerna initierade skydd bör prioriteras. Betänkandet bedömer att det kan förutsättas att kommittén inom sitt uppdrag identifierar en mängd platser och kuststräckor där det finns nationella intressen som riskerar att skadas av översvämningar från havet, men där det inte bedöms vara motiverat att staten anlägger kustskydden. På många sådana platser kan kommuner i närtid eller senare komma att besluta att anlägga kustskydd. Betänkandet föreslår därför att den parlamentariska kommittén ska lämna förslag på villkor för statliga bidrag för sådana kustskydd som anläggs längs andra kuststräckor än de som staten bör ta ansvar för. En precisering av de statliga bidragsvillkoren vad avser kustskydd kan utformas som ändringar i befintlig förordning, eller genom att en separat förordning för detta ändamål beslutas.

- **Betänkandet föreslår att riksintressemyndigheterna får i uppdrag att värdera hur riksintressen längs kusten påverkas av stigande havsnivåer**

Betänkandet föreslår att Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbetet, Sveriges geologiska undersökning, Tillväxtverket, Statens energimyndighet, Strålsäkerhetsmyndigheten, Trafikverket, Post och telestyrelsen, Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska med stöd av MSB:s riskbedömningar för översvämningar från havet värdera hur de områden och anläggningar som myndigheterna bedömt vara av riksintresse enligt 3 kapitlet miljöbalken – och som enligt MSB:s bedömning hotas av översvämning – påverkas av att översvämningens risk ökar med stigande havsnivåer. Myndigheterna ska för varje område värdera om riksintresset försvagas i det fall det översvämmas återkommande och om anläggandet av ett varaktigt fysiskt skydd mot översvämningar skulle påverka riksintresset, positivt eller negativt.

- **Betänkandet bedömer att staten bör ta ett större ansvar för skydd mot översvämning från havet**

Betänkandets bedömning är att staten bör ta ett större ansvar för att hantera risken för översvämning från havet. Betänkandet ser behov av en snabb och tydlig process och bedömningen är att det bör i närtid klarläggas var översvämningsskydd mot havet bör anläggas med utgångspunkt från nationella intressen.

Betänkandet föreslår uppdrag och direktiv rörande havsnivåhöjningar, att tydliggöra statens roll och prioriteringar i utbyggnaden av kustskydd – en beredningsprocess i två steg.

Betänkandet föreslår att Boverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska få i uppdrag att prioritera de kuststräckor där det är av nationellt intresse att befintliga värden långsiktigt skyddas mot översvämningar från havet. Uppdraget ska utföras under en period om 18 månader.

Betänkandet föreslår att en parlamentarisk kommitté bör få i uppdrag, som ska utföras under en 3-årsperiod, att i dialog med berörda kommuner klarlägga förutsättningarna för att anlägga kustskydd vid de prioriterade sträckorna.

Kommittén föreslås lämna förslag till var staten har ett starkt intresse av att ett kustskydd anläggs och staten därför bör ta på sig ansvaret för att anlägga och förvalta kustskyddet, på vilka av dessa platser kustskyddet bör planeras och utföras med kommunen som huvudman, och hur ansvaret för att det statliga åtagande som kommittén föreslår ska organiseras och lämna förslag på budget och instruktion till berörda myndigheter.

Betänkandet beskriver att vid framtagande av förslag till placering och utformning kan det förväntas att det på flera platser kommer att finnas ett betydande lokalt intresse av att anpassa kustskyddet till förhållandena på platsen, utöver vad som krävs för att

skydda de nationella intressena. Kommittén ska sträva efter att tillgodose sådana önskemål och att i sådana fall komma överens med kommunen om fördelningen av kostnader för hela kustskyddet. Betänkandet bedömer att *"Om kommittén gör bedömningen att ett kommunalt huvudmannaskap är lämpligt med hänsyn till kommunens kompetens att genomföra större infrastrukturprojekt och förutsättningarna i övrigt, ska strävan vara att nå en överenskommelse om detta som reglerar statens ersättning till kommunen för genomförandet."*

Ansvariga

Anna Bernstad Saraiva Schott Enhetschef

Viktoria Morén Avdelningschef

Tobias Nilsson Direktör